

Jaarverslag 2022

Geachte Heer Staatssecretaris Dermine,
Geachte Heer Vanholsbeeck, Diensthoofd Federale, Inter-
federale. & Internationale coördinatie (Belspo),

De *Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie* (KCTD/CRTD) vervult haar wetenschappelijke consultatieve opdracht onder de hoge bescherming van de *Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten* en de *Académie royale des Sciences, des Lettres et des Beaux-Arts de Belgique*.

Het wetenschapsdomein van de Commissie is de studie van de onomastiek (toponymie en antroponymie) en de dialectologie, vooral in België en zowel op Germaans als op Romaans gebied. Daartoe geeft ze wetenschappelijke studies (*Handelingen, Werken, Overdrukken*) over deze disciplines uit en onderhoudt contacten met binnen- en buitenlandse instituties die in dezelfde domeinen actief zijn.

De (Koninklijke) Commissie voor Toponymie en Dialectologie geeft sinds 1927 dankzij de subsidies van het Federaal Wetenschapsbeleid een tweetalig jaarboek uit met toponymische & dialectologische studies. In 2022 verscheen de 94e jaargang van de *Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie* (kort: HCTD). Daarmee verzamelt dit tijdschrift een totaal volume van meer dan 30.000 pagina's.

Bovendien publiceert de Commissie regelmatig monografieën (*Werken*): met haar 61 Werken gaf ze nog eens bijna 20.000 bladzijden aan wetenschappelijke literatuur uit. Daaronder bevinden zich standaardwerken als: *De Vlaamse Gemeentena-men. Verklarend woordenboek* (2010, 331 p.); *Les noms de rivières de Wallonie, y compris les régions germanophones. Dictionnaire analytique et historique* (auteur: Jean LOICQ, 2014, 457 p.);

De Vlaamse waternamen. Verklarend en geïllustreerd woordenboek. Deel I: *De provincies Antwerpen, Limburg, Vlaams-Brabant en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.* Werk 29 van de Vlaamse afdeling van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie (2016, 426 p.); Deel II: *De provincies West-Vlaanderen en Oost-Vlaanderen.* Werk 30 van de Vlaamse afdeling van de Koninklijke Commissie voor Toponymie & Dialectologie (2018, 533 p.), beide verschenen bij Uitgeverij Peeters, Leuven; *Les noms officiels des communes de Wallonie, de Bruxelles-capitale et de la Communauté germanophone. Évolution et fixation orthographique des toponymes majeurs de 1795 à nos jours. Avec indication de la prononciation française (API), de la forme régionale wallonne et du gentilé* (auteur: Jean GERMAIN). Mémoire 27 de la Section wallonne de la Commission royale de Toponymie et de Dialectologie (2020, 412 p.), Uitgeverij Peeters, Leuven.

In 2020-2021 ten slotte verschenen Werk 31 en Werk 33 van de Vlaamse afdeling van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie. Jozef VAN LOONS Werk 31 van de Vlaamse KCTD is het eerste deel van de publicatie: *Antroponymie van Noordwest-Europa tot de Twaalfde Eeuw*; dit Deel I kreeg de ondertitel: *Vorm en betekenis van de namen*; deze waren van de vijfde tot de elfde eeuw vrijwel uitsluitend van Germaanse oorsprong. Door haar homogeniteit was de evolutie in de naamgeving vrij gedetailleerd te volgen.

Werk 33 is de herziene uitgave van het *Verklarend woordenboek van de Vlaamse gemeentenamen* uit 2010.

Werk 32 van de Vlaamse KCTD-afdeling is het voorlopig omvangrijkste standaardwerk van Jozef VAN LOON. Het sluit aan bij Werk 31 onder de titel *Antroponymie van Noordwest-Europa tot de twaalfde eeuw. Deel II: De ontwikkeling van de naamgevingsprincipes*. Het boek toont o.m. aan dat de vroegmiddeleeuwse persoonsnaamgeving allesbehalve een vrijblijvende aangelegenheid was, maar gebonden was aan uiterst strikte sociale codes, die mettertijd lossen en vrijer werden, maar steeds collectivistischer. De laatste hoofdstukken zijn gewijd aan bijnamen en aan de aarzelende aanzetten tot de eerste toenamen in de twaalfde eeuw. Deel II snijdt geheel

nieuwe thema's aan waarin de brug wordt geslagen van de louter naam- en taalkunde naar de historiografie. Het boek opent tal van nieuwe onderzoeksperspectieven, niet alleen voor de naamkunde en de taalkunde (o.m. de naamgeografie), maar ook voor de *prosopografie* (de identificatie en beschrijving van de personages achter de namen), de mentaliteitsgeschiedenis en de algemene geschiedenis van de vroege middeleeuwen. De publicatie van Deel II mag worden verwacht tegen eind 2024. Geschatte omvang: 700 blz.

Om het brede publiek en lokale overheden kennis te laten maken met het begrip toponymie en om de verschillende betrokken spelers te adviseren over de gebruiken bij de straatnaamgeving, publiceerde de Waalse sectie van de Commissie in 2022 een handig vademecum. Het draagt de titel: “Guide pratique des noms de voies publiques en Belgique francophone” (auteur: Florian MARIAGE). Deze handleiding reikt de sleutels aan om veilig en sereen om te gaan met ons cultureel patrimonium. Langs deze weg vervult de Commissie haar taak: de gemeenten adviseren bij de toekenning van namen voor straten en pleinen.

Niet in de laatste plaats is de Commissie een wetenschappelijk adviesorgaan waarop de verschillende overheden van het land regelmatig een beroep mogen doen en in bepaalde gevallen daartoe overigens verplicht zijn.

Statutaire vergaderingen

Er waren statutaire vergaderingen op 31 januari 2022 via videoconferentie, en op 31 mei en 24 oktober 2022 in het Paleis der Academiën in Brussel (Hertogsstraat 1). Er waren in total zes afdelingsvergaderingen (drie in beide afdelingen) in de ochtend. De algemene vergadering van de twee afdelingen vond na de middag plaats op 31 januari, en de twee vergaderingen van het hoofdbestuur vonden op 30 mei en 24 oktober plaats, eveneens na de middag.

Besprekingen in de Vlaamse afdeling

Vergadering in de Vlaamse afdeling op 30 januari 2022

Er werd beslist dat de herdruk van *De Vlaamse Gemeentenamen. Verklarend woordenboek* geen naamsverandering zou ondergaan. De redactie zal ook geen kaarten noch andere illustraties opnemen. Het boek krijgt wel een cover die aansluit bij *De Vlaamse Waternamen* en Jean Loicqs *Les noms de rivières de Wallonie*. Ook worden er twee indices opgenomen: een index van frequente plaatsnaambestanddelen en een index van Germaanse persoonsnamen.

Lezing in de Vlaamse afdeling op 30 januari 2022

Deze voordracht van collega Paul KEMPENEERS, *Nederlandse plaatsnamen in Heilisse*m (Waals-Brabant), was in zijn afwezigheid op het scherm te volgen en werd door Ann Marynissen voorgelezen.

Hier volgt een bondig geschiedkundig overzicht van de taalverhoudingen in Heilisse

m. De bespreking van de Nederlandse namen, de bibliografie en de bronnen van het artikel zijn gepubliceerd in de HCTD jaargang XCIV (2022), p.103-113.

Tot in de 18de eeuw waren de dorpen Op- en Neerheilisse

m Nederlandstalig. Tijdens de hereniging van België met Nederland werden beide dorpen in 1823 toegevoegd aan het Nederlandstalig arrondissement Leuven – overigens zonder weerstand van de inwoners.

De verfransing zette zich in de 18de eeuw door, vooral onder impuls van Franstalige abten van de abdij van Opheilisse

m. Zij verpachtten systematisch hun gronden aan Franssprekende kennissen en familieleden. Eigenlijk was de verfransing al eerder begonnen. In het kerkarchief vond ik dat er in 1669 340 communicanten waren. Hiervan was een deel Vlaams en een deel Waals: *parochia partim est flandrica et partim gallica* (K 22.483, f. 9v). In de volgende eeuw, in 1742, noteerde de pastoor van Neerheilissem dat de kerkdienst in het Frans

gebeurde. Wel werd catechismus in twee talen gegeven. De Vlamingen waren toen al in de minderheid: *Den dienst gebeurt in t'frants uijtgenome ondertusschen cathechismus voor wynige Duijtsse kinderen* (K 22.483, f. 13v). “Duits” was in die tijd een veel gebruikt woord voor Nederlands.¹

Omdat de dorpen nu verwaald zijn,² hebben de Vlaamse toponymisten er weinig belangstelling voor. Omgekeerd: Waalse toponymisten schrijven niets over de Vlaamse plaatsnamen in Hélécine. Dit is de reden waarom ik al enkele jaren geleden begonnen ben met het systematisch optekenen van plaatsnamen in Op- en Neerheilisse. Vooral het abdij-archief dat zich in het Rijksarchief in Brussel bevond, is een goede bron om de Nederlandse plaatsnamen van Op- en Neerheilisse om te tekenen. Na de splitsing van Brabant is dit archief verplaatst naar Louvain-la-Neuve.

Bij de fusie van gemeenten werd mij de vraag gesteld, of Heilisse een goede vertaling was van Hélécine, én of Hélécine geen recente uitvinding was. Ik heb toen geantwoord dat beide vormen al eeuwenlang naast elkaar bestaan. Terloops: er is geen enkele reden om de archaïsche schrijfwijze met y te gebruiken. We schrijven dus Opheilisse en Neerheilisse naast de algemene benaming Heilisse voor de fusiegemeente.

In 1929 heeft Maurice Maes al baanbrekend werk verricht. Zijn werk berust in het Leuvense Instituut voor Naamkunde. In 1936 verzamelde A.H. Van Dyck 138 Nederlandse plaatsnamen die hij publiceerde in de Mededelingen van het Instituut voor Naamkunde.

(1) Zie: Jan Goossens, Laatste resten van Duits en Diets als benamingen voor de volkstaal in de Vlaamse dialecten. In: Leuvense Bijdragen 55 (1966) 85-102.

(2) Bij de wettelijke vastlegging van de taalgrens in België op 1 september 1963, werden Op- en Neerheilisse als Franstalig beschouwd; automatisch golden er daardoor geen *faciliteiten* voor Nederlandstaligen.

Ledenbestand

Voorzitter Ann Marynissen verwelkomt het op 25 oktober 2021 verkozen commissielid. Chris DE WULF is expert dialectologie (niet het minst in de historische dimensie ervan), alumnus van de UGent en werkzaam geweest aan de universiteiten van Gent, Nijmegen en Zürich evenals als medewerker bij de KANTL.

Willy Van Langendonck liet weten het hem aangeboden erelidmaatschap met genoegen te aanvaarden.

Beraadslaging in de Vlaamse afdeling over Bestuursamenstelling 2022 & 2023

Ann MARYNISSEN zal ook voor de twee komende jaren het voorzitterschap van de Vlaamse afdeling waarnemen; Luc DE GRAUWE zal in die periode het secretariatschap overnemen van Jan SEGERS, die de dankzegging van de afdeling voor het werk tijdens zijn mandaatsperiode in ontvangst neemt.

Na 17 jaar is José CAJOT bereid zijn functie als algemeen secretaris neer te leggen; zodra zich een opvolger meldt, wil hij weer gewoon actief lid worden.

Vergadering van de Vlaamse afdeling op 30 mei 2022

Overlijden van medecommissielid Jan SEGERS (1942-2022)

Vic MENNEN brengt een passende herinneringshulde aan de overledene, schetst diens loopbaan en sociale activiteiten, en beschrijft hem als stille, warme persoonlijkheid. Het in memoriam is in de HCTD, jaargang XCIV (2022), p.61-63 verschenen.

Ledenbestand

Door het erelidmaatschap, toegekend aan Willy VAN LANGENDONCK, en het verscheiden van medelid Jan SEGERS zijn twee vacatures ontstaan. Daardoor kan aan de kandidaatstellingen van zowel Anne BREITBARTH als van Anne-Sophie

GHYSELEN zonder stemming gunstig gevolg worden gegeven. Beide wetenschappers vertegenwoordigen belangrijke peilers van de historische en synchrone dialectologie en taalvariatie. De Comissie verheugt zich over het feit dat met hun benoeming het historisch gegroeide genderonevenwicht in de lezensamenstelling licht bijgestuurd wordt.

Lezing door Chris DE WULF, Historisch-geografische en fonotactische variatie bij het diminutiefsuffix

In samenwerking met Eline LISMONT (VUB) onderzoekt Chris DE WULF de variatie bij de allomorfen van het diminutiefsuffix in de 16^e t.e.m. 19^e eeuw. Het onderwerp van hun gezamenlijke onderzoek is een vergelijking van de impliciete en expliciete voorschriften van grammatici in die periode met de daadwerkelijke variatie in het geschreven taalgebruik.

De historische ontwikkeling van het diminutiefsuffix kent een uitgebreide onderzoekstraditie, waarin de focus echter voornamelijk op de zich ontwikkelende standaardtaal, metalinguïstische teksten en/of de noordelijke variatie ligt. Afgezien van een studie van collega MARYNISSEN (1998) werd er in de vakliteratuur nog maar weinig over het zuiden gereflecteerd, zowel wat de reële variatie als de metalinguïstische werken uit de periode 16^e-19^e eeuw betreft. In de lezing van Chris DE WULF werd de geografische en temporale variatie in het hele taalgebied besproken, met materiaal uit niet-metalinguïstische teksten, waaronder vele uit het zuiden.

De bronnen voor dat onderzoek omvatten egodocumenten (45 teksten), pamfletten (33) en administratieve teksten (18) die uit de verschillende behandelde tijdvakken stammen en de dialectgebieden Brabant, Holland, Vlaanderen en Zeeland vertegenwoordigen.

Er werd vastgesteld dat een deel van de fonotactische criteria (m.a.w. welk morfeem wordt bij welk type stam gebruikt) al een rol speelden toen de eerste vernieuwende morfemen opkwamen (-*tge*, -*tje*, naast Middelnederlands -*ke/-kin*). Voor de Vlaamse en Brabantse dialecten lijkt de variatie en keuze voor -*ke* dan wel -*tje*-varianten al heel vroeg dezelfde fonotactische

principes te volgen die nu nog steeds een rol spelen. Sinds de 18^e eeuw zijn zowel de allomorfische variatie als de bijbehorende condities in de Vlaamse en Brabantse dialecten nagevoeg geconsolideerd.

Presentatie van twee Werken van de Vlaamse KCTD-afdeling in de KANTL

Op donderdag 23 juni 2022 werd in de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letteren te Gent *Werk 31* voorgesteld door Jozef VAN LOON, auteur van *Antroponymie tot de twaalfde eeuw*, Deel I *Vorm en betekenis van de namen*. Deel II zal als Werk 32 de ondertitel *De ontwikkeling van de naamgevingsprincipes* dragen.

Als *Werk 33* verscheen *De Vlaamse Gemeentenamen (DVG). Verklarend Woordenboek*, tweede, grondig herziene en vermeerderde uitgave (Leuven/Paris/Bristol, CT.: Peeters 2022), door Frans DEBRABANDERE en een team van (ten dele nieuwe) auteurs, allen lid (of gewezen lid) van de KCTD. Te dier gelegenheid hield Luc DE GRAUWE, die voor dit boek beide indexen samenstelde, een lezing onder de titel “*Wat de indexen me leerden. Preliminaire beschouwingen bij veel voorkomende bestanddelen*”.

Vergadering van de Vlaamse afdeling op 24 oktober 2022

Lezing door Vic MENNEN, Gehuchten & buurtschappen in de Limburgse Kempen: naamkundige en historische benadering

Het onderzoek van de nederzettingsnamen is meer dan een taalkundige discipline. Het spitst zich niet enkel toe op de herkomst (woordwortel) en de ‘betekenis’ van de naam, m.a.w. het etymon, maar eveneens op de geschiedenis van het landschap (natuurlandschap en cultuurlandschap) en op het ontstaan van de nederzettingen, i.c. buurtschappen en gehuchten. Een onmisbaar hulpmiddel daarbij is de cartografie.

De nederzettingsnamenvoorraad van de zandige Limburgse Kempen en de aangrenzende regio's die het overgangsgebied vormen tussen zandstreek en leemstreek (Maasvallei en het uiterst noordelijke deel van Haspengouw) omvat ongeveer 550 namen. Ze overlappen een periode van ongeveer 12 eeuwen (7de-8ste eeuw tot het eerste kwart van de 20ste eeuw) en liggen in 78 gemeenten van voor de fusieoperatie of van 28 huidige fusiegemeenten. De opvallendste kenmerken voor de regio zijn de uitgestrektheid van de meeste gemeenten en de aanwezigheid hierin van een groot aantal nederzettingen. Kempenland is m.a.w. een gehuchtenland in tegenstelling tot Haspengouw. Op de tweede plaats valt de dynamiek op, niet alleen in de landschapsgeschiedenis, maar ook op het vlak van de bewoning. Buurtschappen en gehuchten ontstonden vanaf de vroege middeleeuwen en dit proces zette zich door tot in de eerste helft van de 20ste eeuw dankzij grootschalige ontginningsbewegingen. Dit heeft tot gevolg dat men in de nederzettingsnamenvoorraad van het onderzoeksgebied verschillende chronologische lagen moet onderscheiden.

De nederzettingsnamen van het gebied zijn voor meer dan 90 procent natuurnamen. De primaire laag van namen, die verwijst naar bewoning en (of) bewoner, is uiterst dun in tegenstelling tot andere, meer vruchtbare delen van Vlaanderen. De weinige nederzettingsnamen van dit type zijn afleidingen van een persoonsnaam met het suffix -(i)acum, -ium, -ik, -ich, o.m. Zelk (Halen), 1253 *Selleke*. Sommige zijn gevormd met het suffix -ing, zoals Rapertingen (Hasselt, 1365 *in Rapertingen*) en Geistingen (Ophoven, 1171, *Gestingen*). Andere zijn samenstellingen van een persoonsnaam en het patroniëmvormende suffix -ing en het grondwoord -heem: Erpekom (Grote-Brogel, 1254 *Erpenchem*) en Mynekom (Maaseik, 1169 *Minnenkem*). Deze heem-namen kunnen teruggaan tot de Frankische landnametijd, maar ontstonden ook later (tot omstreeks de 12de eeuw). Ze kunnen ook voorafgegaan worden door een persoonsnaam zonder suffix: Hensem (Meeuwen, 1509 *tot henssem*), Honsem (Loksbergen, 1252 *Hunshem*), Pietersheim (Lanaken, 1188 *piterseim*) of een topografische aanduiding: Oppum (Herk-de-Stad, 1328 *Dophem*), Rotem

(Halen, 119 *Rotheem*). Opvallend is het relatief groot aantal hove-namen, vooral in het Maasland (o.m. Hocht (Neerharen, 952 kop. 13de e. *Huste*, lees *Hufte*), Neerhoven (Neeroeteren, 1350 *Nederhoven*), naast Ophoven (Gruitrode, 1443 *tot op-hoeffen onder roede*), Veldhoven (Bocholt, 1370 *Lambertus de veldhoven*), Rekhoven (Lummen, 1367 *prope Rechoeven*). Ten slotte duiden volgende grondwoorden eveneens op landname: sate: Spiekelspade (Hechtel, ± 1160 *pippensat noncupatum*), burg: Herbricht (Neerharen, 922 *Harburc*), kerkspel: Korspel (Beverlo, 1370 *Michael de kerspele*) en dorp: Nudorp (Genk, 1345 *Nudorp*).

Veruit het grootste deel van het onomasticon zijn evenwel natuurnamen die refereren aan het oorspronkelijke of het door de (agrarische) bevolking gecultiveerde landschap. Wanneer zich die overgang naar nederzettingsnamen precies voltrok, is moeilijk te bepalen. Begroeiing is hier een dominant naamgevingsmotief. Nederzettingsnamen op lo of op een door verdoffing, afslijting of volksetymologie hieruit ontstane variant maken ongeveer 10 procent van het totale namenbestand uit: Gremelslo (Maaseik, 1393 *Gremelsloo*), Kreiel (Bocholt, 1575 *Int kreyel*), Sprinkele (Zutendaal, 1504 *toe sprenkell*), Winterslag (Genk, 1345 *Wentersloe*). Andere grondwoorden zoals bos (Kattenbos, Lommel, 1340 *kattenbosch*), hout (Tenhout, Houthalen, *te ghenen Hout*), hees (Schonis, Tessenderlo, 1294 *Gerungus van Scone hese*) en haag (Gerhagen, Tessenderlo, 1370 *katherina de hagen*) komen eveneens voor, zij het in mindere mate. Nederzettingsnamen die herinneren aan het degeneratieproces dat zich vanaf de 11de tot de 14de eeuw in de Kempen voltrok, zijn rode-namen: Herkenrode (Kuringen, 1209 *Herkenrode*), houw-namen: Aartshouw (Opoeteren, 1595 *opghen Aerts Houw*) of namen met het bestanddeel laar, die eerder op de aftakeling van het bosbestand duiden: Blanklaar (Meldert, ± 1330 *Jans huus van Blancklaer*). Uiteraard komen op en rond het Kempisch Plateau talloze heide-namen voor: Muizenheide (Beringen, 1582 *aent muijsen heijken*), Trichterheide (Hasselt, 1509 *aende triechter heyde*). Ze herinneren aan het laatste stadium van het degeneratieproces en de komst van de gemeenschappelijke “woeste” gronden. In een aantal geval-

len gaat een persoonsnaam vooraf en refereren ze aan laatmiddeleeuwse privé-ontginningen op of aan de rand van de gemeentehede: Berenheide (Meeuwen, 1487 *op die berdenhey*), Daamsheide (Neerpelt, 1553 *Op gheen daems heijde*).

Talrijke nederzettingen bevatten anderzijds hydro-niemen, omdat zoals elders in het verleden de nabijheid van water een belangrijke vestigingsfactor was. De meeste Kem-pische gehuchten ontstonden trouwens op de hogere, drogere flank van een beekdal. Beek, rijt en laak zijn de belangrijkste grondwoorden: o.m. Kaatsbeek (Diepenbeek, 1284 *ter Kats-beke*), Pietelbeek (Hasselt, 1306, *Walterus de Piterbeke*), Riet (Kaulille, 1519 *Op gheen rijt*), Siggert (Achel, 1475 *bij die sig-genrijt*), Lechten (Bocholt, 1574 *Int lechten*). Naar stilstaand water verwijzen ten slotte o.m. broek: Liebroek (Tessengerlo, 1370 *Walterus de librouc*), meer: Immert (Heppen, 1530 *eenen wijer geheijten ijemer*), ven: Holven (Overpelt, 1552 *Aen gheen hoelvenne*), laam: Terlamen (Zolder, 1390-1413 *curiam dictam ter Lamem*), raam: Raam (Ophoven, *in die raemstraet*, 1490) en sol: Solt (Opitter, 1509 *int solt*).

Andere naamgevingsmotieven die eveneens aan het natuurlandschap herinneren (reliëf, bodemgesteldheid, [grens] ligging) of aan het cultuurlandschap [akker- of gras]landcomplexen) naast namen die duiden op verkeerswegen en bebouwing) vallen wegens tijdsgebrek buiten het bestek van de lezing.

Besprekingen in de Waalse afdeling

Vergadering van 31 januari 2022

Jean GERMAIN, *Le terme wallon goyète dans le lexique et la microtoponymie wallonne*

Vergadering van 30 mei

Esther BAIWIR, *Vers une typologie des cartes géolinguistiques*

Vergadering van 24 oktober 2022

Jean GERMAIN, *Le nom de famille Wallon, pas si wallon que cela*

Een eigen website

De leden zijn het eens over de noodzaak hun eigen website voortdurend te actualiseren (www.toponymie-dialectologie.be). Het resultaat moet de wetenschappelijke resp. adviserende werkzaamheden van de Commissie en de individuele wetenschappelijke activiteiten, publicaties en internationale contacten van haar leden reflecteren. De leden zijn verzocht regelmatig hun actualiseringsvoorstellen (o.a. van hun wetenschappelijke publicaties) bij de webmaster in te dienen.

Van de website wordt ook gebruik gemaakt om de klassieke publicaties van de Commissie aan te vullen. Zo verwijzen links in veel gevallen naar (anderstalige) samenvattingen van bijdragen of naar moeilijk publiceerbare toponymische kaarten.

Een redactieraad

De leden van de beide secties van de Commissie voor Toponymie & Dialectologie hebben de (gemeenschappelijke) redactieraad (Fr.: ‘comité de lecture commun’) van hun tijdschrift (*Handelingen/Bulletin*) uitgebreid. Dit externe wetenschappelijke comité bestaat nu uit de volgende veertien buitenlandse leden: Gerrit BLOOTHOFT, Eva BUCHI, Jean-Pierre CHAMBON, Michiel DE VAAN, A.C.M. GOEMAN, Ludger KREMER, Wulf MÜLLER, Bertie NEETHLING, Hermann NIEBAUM, Damaris NÜBLING, Arend QUAK, Gerald VAN BERKEL, Jean-Louis VAXELAIRE en Stefan ZIMMER.

Deze ‘peer reviewers’, experts in de diverse wetenschapsdisciplines die in de publicaties van de commissie beoefend worden, zullen samen met het eigen redactieteam (de leden van de Commissie) het uitstekende wetenschappelijke gehalte van het tijdschrift bewaken en garant staan voor een hoge internationaal geldende bibliometrische ranking.

Ledenbestand van de Commissie en Bestuur

De tweejaarlijkse verkiezingen hadden in de Commissie plaats tijdens de statutaire vergaderingen van 31 januari 2022. Het commissiebestuur is in principe voor de periode 2022 & 2023 als volgt samengesteld.

Vlaamse afdeling

Voorzitter: Ann MARYNISSEN

Secretaris: Luc DE GRAUWE

Waalse afdeling

Voorzitter: Baptiste FRANKINET

Secretaris: Jean GERMAIN

Hoofdbestuur van de *Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie*

Algemeen voorzitter: Etienne RENARD

Algemeen ondervoorzitter: Ann MARYNISSEN

Algemeen secretaris: José CAJOT, Chris DE WULF (vanaf 22 mei 2023)

Leden: Jean GERMAIN en Luc DE GRAUWE

Publicaties

– *Handelingen/Bulletin XCIV (2022)*

De *Handelingen XCIV (2022)* tellen 252 bladzijden. Ze werden geruimd met een aantal (binnen- of buitenlandse) tijdschriften en wetenschappelijke instellingen. Twintig exemplaren werden aan de wetenschappelijke centra van de Belgische universiteiten ten behoeve van onderzoekers en studenten ter beschikking gesteld.

– *Inhoud*

Publicaties – Publications

Jaarverslag 2021 – Rapport annuel 2021

Liste des membres – Ledenlijst

Jean-Marie PIERRET, *In memoriam* Jean-Jacques GAZIAUX (1942-2022)

Victor MENNEN, *In memoriam* Jan SEGERS (1942-2022)

LUC DE GRAUWE, *Over veel voorkomende bestanddelen in de Vlaamse gemeentenamen. Met een voorbeschuwing over oude en nieuwe gemeentefusies*

Frans DEBRABANDERE, *Flaüte, injure picarde pour un Flamand*

Jean GERMAIN, *Le mot goyète dans le lexique et la microtoponymie wallonne*

Paul KEMPENEERS, *Nederlandse plaatsnamen in Heilissem*

Florian MARIAGE, *Comment aborder la question des noms de voies publiques en Belgique francophone? Réflexions et conseils*

Paul KEMPENEERS, *Toponymie van Opvelp & Neervelp*

– *Publicatie van de Guide pratique des noms de voies publiques en Belgique francophone*

De Waalse afdeling van de Commissie heeft onder meer de decretale opdracht om officiële adviezen te verstrekken aan de gemeentes van de Fédération Wallonie-Bruxelles die publieke wegen benoemen of hernoemen. Ze promoot bovendien de kennis van de toponymie in het algemeen en wenst daarom een referentie voor de geïnteresseerde burger en onderzoeker te vormen.

Om aan deze wensen te voldoen, en ook om de good practices in het domein vast te leggen, publiceerde de Commissie in 2022 een naslagwerk, een praktische gids voor de namen van openbare wegen in Franstalig België. Het doel is om sleutels aan te reiken voor een serene aanpak van de complexie straatnaammaterie (hodonymie), via concrete voorbeelden en door het inbedden van de discipline binnen een erfgoed- en cultureel kader. Twee actuele vragen kregen daarbij bijzondere aandacht: “Moet men bepaalde namen verwijderen, bijvoorbeeld die van pleinen en straten die naar Leopold II vernoemd

zijn?” en “Hoe gaat men om met de wens om vrouwen meer zichtbaar te maken bij de straatnaamgeving?”

De gids wordt verspreid in de vorm van een handig vormgegeven en uitvoerig geïllustreerd vademecum, maar ook in digitale vorm via de website van de Commissie. Langs deze weg vervult de Commissie haar missie: de gemeenten te adviseren bij de toekenning en/of de spelling van straten en pleinen. Inhoudelijke en grammaticale aspecten bij de naamgeving vinden automatisch hun weg in wetenschappelijke bijdragen van de *Handelingen/Bulletin* van de Commissie.

Le Guide pratique des noms de rue en Belgique francophone werd 15 juni publiek gemaakt op een persconferentie georganiseerd door het Parlement van de Franse Gemeenschap.

– Werk 32 van de Vlaamse KCTD-afdeling: Jozef VAN LOON, *Antroponymie van Noordwest-Europa tot de Twaalfde Eeuw. Deel II: De ontwikkeling van de naamgevingsprincipes*

Anderhalf jaar geleden verscheen van commissielid Jozef VAN LOON de publicatie *Antroponymie van Noord-West-Europa tot de twaalfde eeuw. Deel I. Vorm en betekenis van de namen. Werk 31 van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie – Vlaamse afdeling*.

Het voorliggende tweede deel behandelt de principes die in de loop der tijden bij de naamgeving werden gehanteerd. Er wordt aangetoond dat de persoonsnaamgeving in Noordwest-Europa vanaf de oudheid tot ca. 1100 minstens een vijftal drastische wijzigingen onderging.

Het boek toont o.m. aan dat de vroegmiddeleeuwse persoonsnaamgeving allesbehalve een vrijblijvende aangelegenheid was, maar gebonden was aan uiterst strikte sociale codes, die mettertijd lossen en vrijer werden, maar steeds collectivistisch.

De laatste hoofdstukken zijn gewijd aan bijnamen en aan de aarzelende aanzetten tot de eerste toenamen in de twaalfde eeuw. Deel II snijdt geheel nieuwe thema's aan waarin de brug wordt geslagen van de loutere naam- en taalkunde naar

de historiografie. Het boek opent tal van nieuwe onderzoeksperspectieven, niet alleen voor de naamkunde en de taalkunde (o.m. de naamgeografie), maar ook voor de *prosopografie* (de identificatie en beschrijving van de personages achter de namen), de mentaliteitsgeschiedenis en de algemene geschiedenis van de vroege middeleeuwen.

Oorspronkelijk had de auteur het tweede deel van zijn werk begroot op een omvang als zijn eerste, maar Deel II zou wel eens dubbel zoveel pagina's kunnen benaderen; door de uitgebreide omvang zal het een jaartje langer in beslag nemen dan VAN LOON verwacht heeft. Werk 32 zal niet in 2022 klaar zijn, maar pas eind 2024 ter perse kunnen gaan. Het zal vermoedelijk ook ten minste 2000 euro meer kosten; gelukkig kan het met gelden (7.000 €) uit de begroting van 2022 betaald worden.

Advisering en samenwerking met het Nationaal Geografisch Instituut

Inzake plaats- of straatnaamgeving en etymologie werden de leden van de Vlaamse afdeling van de Commissie in 2020 door talrijke gemeenten, culturele verenigingen en privépersonen geraadpleegd. Vaak handelden de vragen ook over dialect- en personen-naamkunde.

In 2022 verstreekte Victor MENNEN advies in verband met de toekenning van nieuwe straatnamen; naar aanleiding van het project van de vzw “Trage wegen” in Vlaanderen, benoemde hij eveneens 43 buurtwegen, veldwegen en kerkweggetje.

Het Nationaal Geografisch Instituut, Abdij ter Kameren 13, 1000 Brussel, doet regelmatig een beroep op de Commissie bij de medewerking aan de te actualiseren uitgave van de Topografische Kaart op schaal 1/25000.

**(Inter)nationale contacten van commissieleden
en wetenschappelijke samenwerkingsverbanden
in 2022**

Publicaties in (2021 &) 2022

Vier leden van de Vlaamse afdeling van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie (José CAJOT, Jan GOOSSENS, Ann MARYNISSEN en Vic MENNEN) verleenden hun organisatorische en inhoudelijke medewerking aan de totstandkoming van het 46e congres van de Vereniging voor Limburgse [= Belgisch- & Nederlands-Limburg] Dialect- en Naamkunde onder de titel “Taal, namen en geschiedenis in het Land van Horn n.a.v. 50 jaar fusie Kinrooi”. De druk bijgewoonde bijeenkomst had plaats op 30 april 2022 in De Stegel te Molenbeersel.

Anne BREITBARTH gaf in de afgelopen twee jaar een aantal lezingen als keynote speaker: “The long tail of Jespersen’s Cycle in Flemish dialects: Continuity, change, and linguistic recycling” op de *International Workshop on Negation*, Vitoria-Gasteiz van 7 oktober 2021; “Parsing voices from the past: The Gesproken Corpus van de zuidelijk-Nederlandse Dialecten (GCND)” op de conferentie *Small languages, big ideas: the smaller Germanic languages from a theoretical, general and comparative perspective* in Oldenburg (30 juni – 1 juli 2022); “Towards a bottom-up syntactic dialectology. Considerations on the use of parsed corpora of spontaneous dialect speech” op de *Saarbrücker Runder Tisch für Dialektsyntax* (SaRDiaS) van 3 november 2022.

Publicaties 2021 en 2022

Hellebaut, Lien, Anne-Sophie Ghyselen, Melissa Farasyn, Anne Breitbarth, Veronique De Tier, Jacques Van Keymeulen, 2021, “Stemmen Uit Het Verleden : Een Schat Aan Informa-

tie Voor Heemkundigen En Andere Erfgoedactoren.” *Histories Magazine*. Histories vzw.

Breitbarth, Anne, 2022, “Continuity, Change, and Linguistic Recycling in Flemish Dialects: Negation, Polarity Focus, and Mirativity.” *Taal en Tongval* 74 (2): 149–182. doi:10.5117/TET2022.2.001.BREI.

Breitbarth, Anne, Melissa Farasyn, Anne-Sophie Ghyselen, Liliane Haegeman, Jacques Van Keymeulen, 2021, “Je Had Dien Een Keer Moeten En Zien! Neue Erkenntnisse Zum Gebrauch Der Partikel En Im Gesproken Corpus van de (Zuide-lijk-) Nederlandse Dialecten.” *Syntax Aus Saarbrücker Sicht 4: Beiträge Der SaRDiS-Tagung Zur Dialektsyntax*, ed by. Augustin Speyer and Julia Hertel 187: 67–83. Franz Steiner.

Farasyn, Melissa, Anne-Sophie Ghyselen, Jacques Van Keymeulen, Anne Breitbarth, 2022, “Challenges in Tagging and Parsing Spoken Dialects of Dutch.” *Journal of Historical Syntax* 6 (4–11). doi:10.18148/hs/2022.v6i4-11.92.

Farasyn, Melissa, Lien Hellebaut, Jacques Van Keymeulen, Anne-Sophie Ghyselen, Anne Breitbarth. 2022. “Un Nouveau Volet Du ‘Dialectloket’ Ouvre l’accès à l’histoire de La Flandre Française.” *Septentrion* 49 (5): 68–73.

José CAJOT nam deel aan diverse taal- en geschiedkundige activiteiten van het Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap te Maastricht. Op 19 maart 2022 was hij aanwezig op het Colloquium *Machtige ridders, burgerlijke herders* met drie eminente sprekers-leden van het Historisch Studiecentrum Alden Biesen, en op 7 mei nam hij actief deel aan de 49. *Jahrestagung van de Belgischer Germanisten- & Deutschlehrerverband*; onder het thema “Kulturbegegnungen” had dit congres plaats in Maison Erasmus te Seraing/Luik. Online nam J.C. op 17 & 18 maart aan de Universiteit Keulen deel aan *A Germanic Sandwich 2022* (= “Nederlands tussen Duits en Engels”).

Frans DEBRABANDERE verzorgde met medewerking van meerdere leden van de Vlaamse afdeling een uitgebreide bewerking van het verklarende woordenboek van de Vlaamse gemeentena-

men, dat op 23 juni 2022 werd voorgesteld in een academische zitting in de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letteren: *De Vlaamse gemeentenamen. Verklarend woordenboek. Tweede, grondig herziene en vermeerderde uitgave*. Leuven (Peeters). Werken van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie, Vlaamse afdeling, nr. 33.

Daarnaast publiceerde hij tal van artikelen voor een breed publiek in o.m. *De Leiegouw*, *Biekorf* en *Brugge die Scone*.

LUC DE GRAUWE nam, telkens digitaal, deel aan volgende bijeenkomsten: op 17-18 maart 2022 aan de *8th International Conference on the Comparative Study of Dutch, English and German* (thema: “Nederlands tussen Duits en Engels”), gehouden aan de Universität Köln (D); op 6-9 juni 2022 aan de *134. Jahresversammlung des Vereins für niederdeutsche Sprachforschung* (“Schwerpunkt: Niederdeutsch in der Stadt”), gehouden te Dortmund (D).

Op 23 juni 22 hield hij in de KANTL te Gent een lezing onder de titel “Wat de indexen me leerden. Preliminare beschouwingen bij veel voorkomende bestanddelen”, bij de presentatie aldaar van het boek *De Vlaamse Gemeentenamen. Verklarend Woordenboek, tweede, grondig herziene en vermeerderde uitgave*, door Frans Debrabandere e.a, nu met medewerking van Luc De Grauwe e.a. (Leuven: Peeters, 2022). In dit boek bezorgde hij o.m. twee indexen (p. 297-316).

Genoemde lezing verscheen, aangevuld, ook in de HCTD XCIV, p. 65-84 onder de titel “Over veel voorkomende bestanddelen in de Vlaamse gemeentenamen. Met een voorbeschouwing over oude en nieuwe gemeentefusies”.

Chris DE WULF was mede-organisator van de online workshop *Dialect contact* op 18 januari aan de Vrije Universiteit Brussel, samen met J. Van Ongeval, R. Vosters en B. Lambert. Hij verbleef op 9 en 10 november 2022 als gastonderzoeker en gastspreker aan het Forschungszentrum Deutscher Sprachatlas in Marburg. Daar gaf hij de voordracht “Umlaut, vom Niederländischen aus gesehen”. Andere optredens in het afgelopen jaar omvatten de voordracht voor de KCTD op 30

mei, “Historisch-geografische en fonotactische variatie bij het diminutiefsuffix” en een gastcollege op 14 maart bij de VUB, getiteld “Aan uw taal heb ik u herkend. Regionale uitdrukkingen in dialect en standaardtaal”. Op 21 november trad hij als gast op in een vraaggesprek met U. Vogl aan de Universiteit Gent, met het thema “Dialectologie en historische taalkunde”.

Behalve de vergaderingen van de KCTD op 31 januari, 30 mei en 24 oktober woonde hij, als nieuw lid sinds 2022, de vergaderingen van de *Werkgroep Schrift en Schriftdragers in de Nederlanden in de Middeleeuwen* (SSNM) op 23 maart, 8 juni en 26 oktober bij. Hij trad op als lid van het wetenschappelijke comité van twee congressen, namelijk *A Germanic Sandwich* (Universität zu Köln, 17-18 maart) en *Small languages, big ideas: the smaller Germanic languages from a theoretical, general and comparative perspective* (Carl von Ossietzky Universität Oldenburg).

Publicaties

Chris De Wulf, 2022, “The nature of graphs and graphemes in Middle Dutch writing and the problem of parsing.” *NO-WELE* 75 (2), 223-256.

Chris De Wulf, 2022, “Taalkunde voor een breed publiek” [Bespreking van: Nicoline van der Sijs, Lauren Fonteyn en Marten van der Meulen (red.): Wat gebeurt er in het Nederlands?! Over taal, frequentie en variatie. Uitgeverij Sterck & De Vreese ISBN 978 90 5615 803 3, 320 pagina’s]. *Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde* 138.4, 367-369.

Anne-Sophie GHYSELEN organiseerde in juni en juli 2022 twee conferenties aan de UGent, respectievelijk *Grammar and Corpora 9* en het *Sociolinguistics Symposium 24*. Ze gaf ook zelf lezingen op wetenschappelijke conferenties: een keynote lezing “Standaard of net niet? Uitdagingen en perspectieven in standaardtaalonderzoek” op de jaarlijkse eendaagse conferentie van de *Sociolinguistics Circle* in Leuven; “How pluricentric is the Dutch language really?” voor het OPoN (*Overlegplatform voor Poolse Neerlandici*) – Lezingenreeks over taal en cultuur in sa-

menwerking met de Ambassade van het Koninkrijk der Nederlanden in Warschau; “Individual variation in attitudes towards linguistic creativity” met A. Van Den Stock (presentator) en T. Coleman tijdens het *Sociolinguistics Symposium 24* aan de Universiteit Gent; “Exploring intercultural differences in linguistic systematicity: t-deletion in Surinamese and Belgian Dutch as a case-study” met F. Vervaeke (presentator) en T. Goeman tijdens het *Sociolinguistics Symposium 24* aan de Universiteit Gent; “Exploring the conditioning of word final t-deletion in Surinamese Dutch: a corpus study” met F. Vervaeke (presentator) en T. Goeman op de jaarlijkse eendaagse conferentie van de *Sociolinguistics Circle* in Leuven; “Interindividuele variatie in attitudes tegenover grammaticale creativiteit” met A. Van Den Stock (presentator) en T. Coleman op de jaarlijkse eendaagse conferentie van de *Sociolinguistics Circle* in Leuven; “Identifying “varieties” of Dutch: theory, methods, and perspectives” met G. De Vogelaer tijdens de online conferentie ICLaVE|11 (*International Conference on Language Variation in Europe*) georganiseerd door de Universität Wien.

Ze bracht ook enkele populair-wetenschappelijke lezingen: “De Oost-Vlaming en zijn dialect: een weelde aan variatie” voor de Marnixring Meetjesland; “De Oost-Vlaming en zijn dialect” voor de bibliotheek van Wetteren; “De West-Vlaming en zijn dialect: één, maar toch verscheiden” voor de Rotary van Menen.

Publicaties

Crombez, Yasmin, A-S. Ghyselen, E. Winter-Froemel, E. Zenner, 2022, “The Sociopragmatic Parameters Steering the Reported Selection of Anglicisms or Their Dutch Alternatives.” *Linguistics* 60 (4), 973-1010.

Ghyselen, A-S., S. Grondelaers, S. Doerga Misier-Patadien, U. Balesar, 2022, “Standard Language Dynamics in Postcolonial Suriname : Measuring Language Attitudes and Ideologies in Paramaribo.” *Lingua* 273.

Farasyn, M., L. Hellebaut, J. Van Keymeulen, A-S. Ghyselen, A. Breitbarth, 2022, “Un nouveau volet du “Dialectloket”

ouvre l'accès à l'histoire de la Flandre française." *Septentrion* 49 (5): 68–73.

Farasyn, M., A-S. Ghyselen, J. Van Keymeulen, A. Breitbarth, 2022, "Challenges in Tagging and Parsing Spoken Dialects of Dutch." *Journal of Historical Syntax* 6: 4–11.

Ghyselen, A-S., S. Grondelaers, 2022, "Not Anything Goes: On Implicational Coherence and the Penalty for Being Incoherent." In: Karen Beaman & Gregory Guy (red.). *The Coherence of Linguistic Communities: Orderly Heterogeneity*. New York: Routledge, 203–220.

- Ghyselen, A-S, 2022, "Attitudinal and Perceptual Research as Part of the Methodological Toolbox to Define Standard Languages: Advances, Issues and Perspectives in Research on Belgian Dutch." In: A. Lenz, B. Soukup & W. Koppensteiner (red.). *Standard Languages in Germanic-Speaking Europe: Attitudes and Perception*. Oslo: Novus Press, 151–187.

Paul KEMPENEERS publiceerde de volgende artikelen:

Kempeneers, Paul, 2022, "Het Bornhof in Zuurbemde." *Oost-Brabant* 59 (1), 47.

Kempeneers, Paul, 2022, "De Vleughe." *Oost-Brabant* 59 (1), 48.

Kempeneers, Paul, 2022, "Dopen, huwelijken en overlijdens in Meensel (1627-1646)." *Oost-Brabant* 59 (2), 30-42.

Kempeneers, Paul, 2022, "Onwettige kinderen in Neervelp (1677-1777)." *Oost-Brabant* 59 (2), 43-45.

Kempeneers, Paul, 2022, "De paalsteen van Halle (1793)." *Eigen Schoon en de Brabander* 105 (2), 199-200.

Kempeneers, Paul, 2022, "Oude familienamen in Tienen en omgeving." *Eigen Schoon en de Brabander* 105 (3), 357-358.

Kempeneers, Paul, 2022, "Beeldrijke veldnamen in het Hageland." *Oost-Brabant* 59 (3), 1-27.

Kempeneers, Paul, 2022, "Inwoners van Miskom (1747, 1780)." *Oost-Brabant* 59 (3), 28-34.

Kempeneers, Paul, 2022, "Familie Jonaert-Van Nauwen in Binkom (1751)." *Oost-Brabant* 59 (3), 34-37.

Kempeneers, Paul, 2022, "Jaargetijden in Opvelp." *Oost-Brabant* 59 (3), 38-41.

Kempeneers, Paul, 2022, “Vreemdelingen in Opvelp (1774).” *Oost-Brabant* 59 (3), 42-43.

Kempeneers, Paul, 2022, “Drie historische teksten over Eliksem.” *Ons Landens Erfdeel* 108, 48-53.

Kempeneers, Paul, 2022, “Grafstenen van de adellijke familie Goethals in Oplinter en Erpe.” *Eigen Schoon en de Brabander* 105 (4), 491-494.

Karel LEENDERS is werkzaam in een project om te komen tot een *Unesco Geopark Schelde Delta*. Daarin werken Vlaamse en Nederlandse wetenschappers samen aan geschiedenis, prehistorie en geologie van die boeiende streek die bestaat uit een groot deel van de provincie Zeeland, brede randen van Oost- en West-Vlaanderen en kleinere randen van Antwerpen en Noord-Brabant.

Op 28 november 2022 gaf hij voor ongeveer 200 personen een lezing over de landschapsgeschiedenis in het noordwesten van Noord-Brabant. Dit is onderdeel van een plan om daar meer wandelpaden aan te leggen niet alleen langs natuurlijke bijzonderheden, maar ook langs historische landschappelijke verschijnselen.

Verder heeft hij de begeleiding van een masterscriptie bij de RU Groningen over het dorp Erp in Noord-Brabant met succes afgerond. Deze scriptie, van studente Janka BORG, werd beloond met de *Brabantse Scriptieprijs 2022*.

Publicaties

Leenders, K.A.H.W., 2022, “De oudste trekvaart van Nederland: de Grift tussen Arnhem en Nijmegen, 1610!” *Tijdschrift voor Historische Geografie* 7.1, 86-94. <https://doi.org/10.5117/THG.2022.1.005.LEEN>

Debrabandere, F. M. Devos, P. Kempeneers, V. Mennen, H. Ryckebroer, W. van Osta, m.m.v. L. de Grauwe, K. Leenders, J. Segers, J. van Keymeulen, B. Vannieuwenhuyze, 2022, *De Vlaamse gemeentenamen. Verklarend woordenboek. Tweede, grondig herziene en vermeerderde uitgave*. Leuven (Peeters).

Werken van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie, Vlaamse afdeling, nr. 33.

Kraker, A.M.J. de, K.A.H.W. Leenders, 2022, “Moeren en Moerdijken.” *Tijdschrift voor Waterstaatsgeschiedenis* 31 (1), 16 – 26.

Leenders, K.A.H.W., 2022, “Bomen op dijken. Inventarisatie van de Noord-Brabantse Noordwesthoek omstreeks 1840.” Den Haag. https://www.academia.edu/82500825/BO-MEN_OP_DIJKEN_Inventarisatie_van_de_Noord_Brabantse_Noordwesthoek_omstreeks_1840

Kerkhof, P.A., K.A.H.W. Leenders, 2022, “Galgen in Brabant. Inventarisatie 4 juli 2022.” Den Haag. https://www.academia.edu/82534828/Galgen_in_Brabant

Leenders, K.A.H.W., 2022, “Van Antwerpen over Turnhout naar Breda. Een vroeg negentiende-eeuws kanaalplan.” *Tijdschrift voor Waterstaatsgeschiedenis* 31 (2), 78-86.

Leenders, K.A.H.W., 2022, Recensie van: Abrahamse, J.E., G. van Hooff, W. Uiterhoeve. Historische atlas van Eindhoven. Van Brabants marktstadje tot centrum van de Brainport-regio. Met een bijdrage van Bernard Colenbrander over de Tue-campus. Bussem (Thoth), 2021. *Noordbrabants historisch jaarboek* 39, 163 – 164.

Ann MARYNISSEN organiseerde in 2022 een congres aan de universiteit van Keulen, *A Germanic Sandwich*, waarvoor ze eveneens de introductielesing hield. Ze hield verder de lezing “Familienamen in de fusiegemeente Kinrooi” op het 46e congres van de *Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde* in Kinrooi (30 april 2022).

Publicatie

Marynissen, Ann, 2022, *Atlas der Familiennamen im niederländischen Sprachgebiet: 50 Karten mit Kommentaren, Schlussfolgerungen über die strukturelle Varianz in den niederländischen und flämischen Familiennamen*. <http://familienamen.eu/>

Victor MENNEN stelde in Lommel op zaterdag 24 april 2022 naar aanleiding van Erfgoeddag een nieuwe publicatie voor, getiteld *Van Gennep tot Geistingen – Van Het Lo tot Lutselus – Nederzettingsnamen van de Limburgse Kempen en aanverwante regio's*. Erfgoed Lommel, 2021 (371 blz.). Hij nam deel aan het jaarlijkse congres van de *Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde*, dat plaatsvond in Kinrooi op zaterdag 30 april 2022 met als thema 'Taal, namen en geschiedenis in het Land van Horn'.

Publicaties

I.s.m. met Jan Segers (†), 2022, "Nederzettingsnamen in de gemeente Kinrooi en omgeving". *Jaarboek van de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde*, 13-39.

Mennen, Victor, 2022, "Trage wegen terug van weggeveest" (deel 1). *Te Lomelle op die Campine*, 19-26.

Reinhild VANDEKERCKHOVE presenteerde haar werk in het jaar 2022 op de volgende congressen en studiedagen: Universiteit van Aruba, 10/02/2022, *Symposium Meertaligheid, taalvariatie en taalbeleid* met de lezing "De emancipatie van het jonge Nederlands in Vlaanderen"; Universiteit Antwerpen, 20/05/2022, *HSN- Conferentie* (Het Schoolvak Nederlands), samen met Lisa Hilte: "Met wie schrijf ik? De impact van de gesprekspartner op de chattaal van Vlaamse jongeren"; -Gent, *Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letteren*, 15/06/2022, met "Taalaccommodatie in de online communicatie van Vlaamse jongeren"; Gent, *Sociolinguistics Symposium 24: Inside and beyond binaries*, 13-16/07/2022, samen met Hanne Surkyn en Dominiek Sandra: "Error production and perception in social media writing: a multifaceted approach of gender patterns"; op hetzelfde congres, samen met Eline Zenner, Lisa Hilte, Ad Backus: "From item-based to usage-based accounts of borrowability: support from a youth language corpus"; Brussel, DeBuren: Vlaams-Nederlands huis voor cultuur en debat, *Streektaalconferentie: Taalvariatiebeleid in tijden van globalisering: overbodig of net cruciaal?*, 23/09/2022, in

een interview over taalvariatierapport en streektaalbeleid van de Nederlandse Taalunie; Santiago de Compostela, *9th Conference on Computer-Mediated Communication (CMC) and Social Media Corpora*, 28-29/09/2022, samen met Astrid De Wit: “Insubordination in informal computer-mediated Communication”; op dezelfde conferentie, samen met Lisa Hilde, Albert Backus & Eline Zenner: “The division of labor between borrowings and heritage forms in social media writing: English person reference nouns in Belgian Dutch teenage chat”; Universität Hamburg, *DILCO Lecture Series 2022 (Digital Language Variation in Contact)*, 17/11/2022, met “Social patterns in social media writing: on the interaction of age, gender and education”; Luxembourg, European Parliament, *Workshop/presentation for Dutch translators of the European Parliament*, 05/12/2022, met “Van integrationisme naar pluricentrisme. Waar gaat het heen met het Nederlands?”.

Publicaties

De Wit Astrid, Reinhild Vandekerckhove, 2022, “Lache, giere, boeie. The use of insubordinate infinitives in informal computer-mediated communication.” In: Kristiansen, Gitte et al. (eds): *Cognitive Sociolinguistics Revisited*, 359-370. Berlin: De Gruyter: Mouton.

Vandekerckhove, Reinhild, 2022, “De vinger aan de pols van het pluricentrische Nederlands in de Lage Landen.” *Nederlandse Taalkunde* 27 (2), 186-197.

Vandekerckhove, Reinhild, 2022, “Laat mij maar lopen langs de strate.” In: Marc van Oostendorp & Simone Wolff (eds.): *Het dialectendoeboek. De schatkamer van 90 jaar Meertens Instituut*, 163-166. Gorredijk: Sterck & De Vreese.

Surkyn, Hanne, Dominiek Sandra, Reinhild Vandekerckhove, 2022, “Adolescents and verb spelling: the role of gender and educational track in rule knowledge and linguistic attitudes.” *Dutch Journal of Applied Linguistics* 11, 1-19.

Jacques VAN KEYMEULEN berichtte in de afgelopen jaren samen met Hellebaut L., A-S. Ghyselen, M. Farasyn, A. Breit-

barth, V. De Tier over “Stemmen uit het Verleden: een schat aan informatie voor heemkundigen en andere erfgoedactoren” in *Histories Magazine*, 1-4 [online]. In 2022 was hij eindredacteur van het *Verklarend Woordenboek van de Vlaamse Gemeentenamen* (tweede editie) van Debrabandere F. et al. (Peeters, Leuven) en werkte hij mee aan Hulsker J., L. Vandamme en Jacques Van Keymeulen, *Liber Trotula: laatmiddeleeuwse vrouwengeneeskunde in de volkstaal* (Openbare Bibliotheek Brugge, ms. 593. Stad en OCMW Brugge, Brugge. 38 blz). Ook in 2022 schreef hij het artikel “Dialectologische databanken aan het Meertens Instituut” (In: Van Oostendorp, M. en S. Wolff (red.), *Het dialectendoeboek. De schatkamer van 90 jaar Meertens Instituut*. MeertensInstituut / Sterck & de Vreesse, Gorredijk. blz. 100-103).

Samen met V. De Tier was hij verantwoordelijk voor de lezing “Onomasiological and semasiological dialect dictionaries for the southern Dutch dialects (Flemish, Brabantic and Limburgisch)” op het Colloquium *Großlandschaftliche Dialektwörterbücher zwischen Linguistik und Landeskunde* (Münster, 29 oktober 2021). Hij gaf ook een aantal populariserende lezingen voor culturele verenigingen: twee in 2021 en vijf in 2022.

Met de meeste hoogachting,

Brussel, eind december 2022

prof. dr. José CAJOT
algemeen secretaris

prof. dr. Étienne RENARD
algemeen voorzitter